

Teema 5. Kulttuuri

FAKTALEHTI K3. “Kivikautisen Hedenhösinsin perheen aika: muu maailma”

Kivikausi

Egyptissä rakennettiin pyramidit. Osa ihmisistä osasi lukea ja osasi kirjoittaa. He piirsivät papyrukselle hieroglyfeja. Rikkaat asuivat kauniiden puutarhojen ympäröimissä suurissa taloissa. Heillä oli hienoita pelilavavälineitä ja kultakoruja.

Irakissa rakennettiin suuria kaupunkeja ja temppelieitä. Siellä keksittiin pyörä, ja kirjoitettuna kielenä käytettiin nuolenpääkirjoitusta. Irakilaiset olivat taitavia matemaatikkoja.

Pronssikausi

Pohjoismaiden ihmiset saivat ensikosketuksen pronssiin kaupankäynnin myötä, mutta vähitellen he myös oppivat itse sulattamaan pronssia. Pronssista valettiin aseita, työkaluja ja koruja. Ihmiset kuitenkin jatkoivat kivi-, luu- ja puutyökalujen valmistusta ja käyttöä, sillä pronssi oli kallista. Ilmasto muuttui lämpimämmäksi. Ihmiset asuivat pitkätaloissa ja heillä oli varastorakennuksia. He elivät karjanhoidolla, maanviljelyllä, metsästyksellä ja kalastuksella. Hevosia alettiin pitää kotieläiminä ja työkärryt keksittiin. Kallioihin nakutettiin ja piirrettiin kuvia (kalliopiirroksia), ruukkuja valmistettiin savesta ja kuolleita haudattiin kiviröykkiöihin.

Mualla maailmassa työkaluja alettiin valmistaa raudasta, ja ensimmäiset kolikot keksittiin. Jerusalemin kuningas Salomo käski orjien rakentaa temppelin. Egyptissä osattiin jo valmistaa lasia. Ihmiset osasi-

vat rakentaa kaupunkeja, joissa oli kivettyjä katuja ja monikerroksisia taloja.

Rautakausi

Ilmasto muuttui, talvet olivat pitkiä ja kylmiä. Ihmiset rakensivat isoja ja lämpimiä taloja: pitkätaloja. Yhdellä maatilalla saattoi olla kolmesta viiteen taloa, talli eläimiä varten ja varastorakennus siemenille ja heinälle. Tiloilla viljeltiin ruista ja pellavaa. Työkaluja ja aseita alettiin valmistaa raudasta. Sepän pajoja rakennettiin. Näin myös muodostui sepän ammatti. Muinaislinnoja rakennettiin, sillä maassa saattoi olla levottomuuksia.

Rautakauden loppua kutsutaan viikinkiajaksi. Tätä aikaa luonnehtivat kauppamatkat muihin maihin.

Kirjoitustapana käytettiin riimukirjoitusta, ja riimut kaiverrettiin kiveen, puuhun tai luuhun. Ihmiset uskoivat moniin jumaliin ja polttivat kuolleensa roviolilla. Kristinusko saapui Pohjoismaihin tämän kauden lopulla.

Romaan valtakunta oli suuri ja mahtava. Roomalaiset kävivät voitokasta sotaa ja alati laajensivat valtakuntaansa. Rooma oli valtakunnan suurin kaupunki. Sinne rakennettiin pitkiä vesiputkia (akvedukteja), jotka kuljettivat vettä kaupunkiin. Kielenä oli latina. Ihmiset olivat kääntyneet kristinuskoon monissa Euroopan maissa.

Genen muinaiskylässä sijaitseva pitkätalo. Rautakautinen kylä ennallistettuna.

Kuva: Thomas Birkö